

vetem ptuli insignia ornamenta p-
ciosis lapidibz vernantia uobis contu-
li. In fuisse go hermonis monile ab-
dicare letales elysse exuias refu-
tare. hys potius ornamentis uos conde-
corate hys spso vrs p filijs hominu
forma spaso ardentibz lampadibus
obuiate quatin die leticie merea-
mi cu co prede et illu i dyademate
gle sue cene. Compositori quoq
uor manu oronu uobiscu pcedendi
prebere iuitatori uro ut ultimū lo-
cu i gla uos videndi optinere ut
cu iama tardantibz obclaudit ipse
vestris nuptis iter esse mereat
amen

Nilli gregis xpi dulci verbo
et exemplo ad papula vi-
re preuis i loco pascue ubi
nichil deerit a bono pastore lotari
cu omibz ppetuo. Quia modernum
totius humani regiminis duabus
videt psonis regali scilz et sacdota-
li inniti ueluti machina vniuersitatis
duabus columpnis fulciri iniungis
michi sermo et sciencia imptito
pugil oculis xpi ductor. stilo de-
promē utru ecclie psone pares sint
inollato pncipatus apice an altera
alteri i dignitate sit preferenda ut
altera ab altera ure sit constitucnda
quod sicut magne demencie est i ua-
lids humeris uelle sub ure ita uidet
scelus ydolatrie tibi i uice xpi im-
panti nalle obedire. Sed tolerabi-
lius estimo ob beruolencie sudore
me premi iudicio impatoz ut iudoz
qua i obediencie corpore subui cen-
sura studiosoz ut xpo deuotoz. Quia
ergo plerqz nome sciencie sibi usurpat
nescientes de quibz loquuntur ut aff-
mant atqz imptita sciencia apud

indoctas vbiqz aures iplant seq
fauores secularu potestatu iactant
gloriant quatin horu impudencia
reprimat. hic libellus ad honorem
ueri regis et sacerdotis ihu xpi edit
Et qz de regno et sacerdotio ei e
matoria sit nome ei summa gla

Summa gloria.

Qui vniuersitas fidelu
in cleru et pplm distinat et de-
tus quidem speculatiue ppls negatiue
uite aschbat et sepe h ps spualis h
uero secularis nominet et ista sacri-
dotali illa at regali vurga gubernet
solet plerqz apud plerosqz queri
uteru sacerdotu regno an regnu sacer-
dotio iure debeat in dignitate. Ad qd
quidem possem breuit responde qd
sicut spuale prefert seculari ut cl-
pcellit pplm ordie sic sacerdotu transfe-
deret regnu dignitate. Si impitis ac
seculari tantu sciencia obsecratio nichil
tame videt nisi plurimis scpturarū
testimonijs roboret. Vn ut questio
enucleatus discutiat. radie soluendi
nexus ab origine mudi diligenter inspi-

pphe

Primus adam eten. **C**riat
de munda tra creatus forma scli
adam celestis gessit qui carne de mu-
da vigne supsit. Adam de couge sua
duos filios genuit quia xpc de spsa
ecclia cl- et pplm gigne disposuit
Vterqz cu filius utriusqz ordine i suo
officio ptulit. Abel naqz qui pastor
omiu fuit expressit sacerdotu i quo
pastor cura vigilat quatin oues
xpi a rapidis lupis heretice prauita-
tis custodiat. Qui agnu sacrificauit
qz ueru pris agnu p pta mudi tol-
lentem presignauit. Qui sacrificium
deus acceptasse legit quia sacerdo-
cu ei a patre iunctu credit. Qui

*adam figura
xpi*

etiam liberos procreasse non scilicet quia
sacerdotium ecclesie a carnali coniugio
excludit. Et sinit occidit quia sacer
dotium sepe a regno opprimit. **Cayn**
autem qui rursus coluit et ciuitatem co
didit. in qua etiam regnauit typum
regni gesserunt. **Ad** huiusmodi munera dominus
non respicit quia indebitum fructus officium
sibi usurpasse tradit. **Quanta** ergo
excellencia sacerdotium regno preminuat
dominus euidentissime declarat qui a
bel sacerdotem et laudat et eius sacri
ficium approbat. **Cayn** vero regem
vituperat et quia munera reprobatur. **Per**
te moueat quod cayn maior natus se
bit quia non prius spirituale sed carnale
predicat cum ecclesia hic in carne ex
istens a carnalibus premitur postea
in spirituali quiete spirituali gloria inducat.
Hic quilibet calupniosus oblata oc
casione elatis superbie cornibus me quasi
inermen ventilat et uenenata lingua
virus inuidie euomens insultando
clamat. **Donec** tu de regno et sac
dotio disputas instituis. **Sur**
nunc tibi gnusando ad personarum qua
litatem diuiticula facis. **Persona** dig
nitatem dei non commendat sed potius
dignitas personam exaltat. **Abel** non
ob sacerdotium sed ob uite meritum est
laudatus. **Similiter** cayn non ob regni
honorem sed ob crudelis uite horro
rem a deo est reprobatus. **Abel** iusti
cia sacerdotii potestatem non amplia
uit et cayn malicia regni maiesta
tem non minorauit. **Hec** preacuta
impicie cornua crucis cornibus reco
dunt et gladio ubi demerunt atque
ora loquentium uicula hac oppilare ob
struunt. **Auferet** a uobis regnum dei

et dabitur genti facienti fructus eius quia
estis populi dicit dominus. **Porro** humiles
qui uerba ueritatis intelligunt deside
rant. **parient** que deo inspirante dicunt
audiant. **Nos** est sacre scripture aliquam
officium persona. aliquam personam officio et
commendat. aliquam uero officium perso
na. aliquam personam officio imbare. **Offi**
cium persona commendat sicut per apostolum
sacerdotium ex persona christi laudat. **Talis**
inquit debeat ut nobis esset ponti
fex. **Sic** in scriptura per et ex christi. **Persona**
officio commendat sicut dominus per prophetam
dauid affuit. **Vade** inquit et dic da
uid duci populi mei. **Ego** te constitui
regem super populum meum. **Item** officium ex
persona imbat sicut sacerdotium per filium
heli pollutum dicitur. **Persona** quoque offi
cio reprobatur sicut a domino per saul dicitur.
Quia non custodisti uerba mea ab
ieru te ne sis rex. **Igitur** sublimitas
sacerdotii per abel sacerdotem comen
dat infirmitas autem regni per caym re
gem denotatur. **Ne** quis autem estimet ma
le uiuentibus scitatem per sacerdotium refer
ri. **Heli** sacerdos reprobatur et ne quis
putet regni gloriam bene uiuentibus
obesse dauid rex collaudatur. **Quali**
autem prerogatiua sacerdotii per regno res
plendeat. insequentibus sacra scriptura
declarat. **Ingressi** sunt inquit filii dei
ad filios hominum. **Si** posteris seti qui
ab heli sacerdotio successit filii dei
norant. **Posteris** autem caym qui cum reg
no successerunt filii hominum appelle
bantur. **Sacerdotes** quippe israhel eloquio
nunc filii dei nunc domini nunc christi nunc an
geli solent nuncupari. **Filii** dei ut in
deuteronio. priuauerunt deum filii sui
et in iob quadam die cum uenissent filii
dei ut assisterent coram domino. **Domine** ut
in exodo. Dominus ne detestetur. **Et** item

offeret sacrificiū dñs xp̄i. ut ī dauid
solite tangē xp̄os meos. **A**ngeli ut ī
p̄phetā labia sacerdotis custodiūt iusti-
ciam. et legem ex ore eius requirūt.
q̄ angelus dñi excitū est. **F**ilij at̄ ho-
minū nūcupant̄ q̄ de regno gloriānt̄.
Ergo quantū h̄ uocabula filij dei xp̄i.
dñi angeli. a filijs hominū differunt.
tantū diuina auctoritate sacerdotes ī
dignitate reges p̄cellunt. **S**ed notandū
q̄ h̄i quoq̄ ī diluuiō suffocant̄. qui
filij dei noīant̄. quia nimirū sacdo-
cū nō saluat. quos rep̄ba vita dāp-
nat. **M**ox figura xp̄i. **S**em sacerdotij
īafeth regni.

Nox quoq̄ qui archam diuisis
animalibz plenā in undis rexit
tp̄i xp̄i gessit. qui eccl̄iam
diuisis generibz refertam ī fluctibus
sc̄li regit. **H**uius duo filij. **S**em et ia-
feth euidentissimē sacerdotij et regni
figurā gerūt. atq̄ clerū et populū
exp̄mūt. **S**em nāq̄ a doctissimis mel-
chisedech fuisse trinit̄. qui sacerdos
altissimi sc̄bit̄. **Q**ui etiā rex salem
legit̄. quia rector cuiusq̄ ciuitatis
illo tpe rex dicebat̄. **Q**ui quoq̄ pri-
mogenitus sc̄bit̄. quia ab hoc uerū
sacerdotiū inchoasse d̄r. **D**e iaphet at̄
romaniū imperiū p̄cessisse iuenit̄.
Porro tertius filius qui duoz ser-
uicio addicit̄. p̄p̄s sacerdotio et reg-
no subiectus accipit̄. ut iudaicus
p̄p̄s utq̄ seruicus intelligit̄. **Q**ui
etiā filij uerenda patris deridet q̄
iudaicus p̄p̄s xp̄i hūanitatē. ut uolū-
tati fragilitatem remordet. **Q**uanta
itaq̄ dignitate sacerdotiū
a regno differat diuina uox p̄ hoc
manifestat. **D**ilatet inquit deus ia-
feth et habitet ī tabernaculis sem.

id est ī et romaniū quippe regnū
a stirpe iafeth descendens qm̄ qm̄
toto orbe dilatatū tamē habitet ī
tabernaculis sem. i. in eccl̄ie sacdo-
tū. **Q**uoz canaan est seruus. quia
iudaicus p̄p̄s sacerdotio et regno
p̄uatus. xp̄ianis nolens uolensq̄ ē
subiectus. **N**emroth caput tyranoz.

Nec silentio p̄tereundū quod
de semine ea cham nemroth gi-
gas descenderit. qui turrim babel
cont̄ deū cōstruxit ī qua primus in
mūdo tyrannē tyrannidem arripuit.
primus ydola colē docuit. **D**e cuius stir-
pe nimis p̄cessit. qui primū sceptra
monarchie sibi usurpauit. et utiq̄
gentem. **S**em sc̄l̄ et iafeth uiolenter
subiungauit. **Q**uem adhuc imitant̄
tyranni qui iura regni indebite ar-
rapiūt et clerū et p̄p̄m crudelit̄ p̄e-
mūt. **E**t q̄ huius funi successor q̄ ei
p̄ncipatus diuina auctoritate non
fulcit̄. ideo regno nō sed tyrannidi
assc̄bit̄. **I**deo etiā abrahā ei cog-
natio ei subdita nō fuit. sed potius
diuino iussu ei dominū fugit. atq̄
ī terra posteris suis danda cultū dei
ut sacerdos docuit. **U**bi quoq̄ nō regibz
seruire. sed potius reges legūt̄ ei sc̄p̄
supplicasse. **I**saac sacerdotiū ysmahel
regni. **A**b hoc abrahā quia fidelis
p̄p̄i regnū et sacerdotiū exordiū sump-
sit. duos filios habuit. ex quibz ysa-
ac sacerdotiū exp̄ressit. dū filiū quasi
pontifex benedixit. **I**ysmael uero
regnū pretulit qui se studio uenan-
di exertuit. **Q**ualis ergo differen-
cia fuit nūc ysaac qui heres patris
sc̄bit̄ et ysmahel qui eiectus legit̄.
talis distancia nūc sacerdotiū et regnū
diuina auctoritate cognoscit̄. **U**nde

sicut tunc hyssmael psequeretur ysaac
ita adhuc regnum psequitur sacerdotum Ja-
cob sacerdotum esau regnum

Psaac etiam a patre oblatum for-
ma gessit christi qui a patre suo pro
nobis est immolatus. huius duo filii non
solum sacerdotum et regnum figuris expres-
serunt verum etiam ipsius actibus gesserunt
nam dum lapidem unxit et sacrificium
obtulit manifestissime sacerdotum gessit.
Esau vero regnum petulit dum christi duces
de sua stirpe petulit. Sed quantum iacob
officium esau prellat divina vox inbe-
nedictioe patris declarat. Serviant tibi
inquit pater. populi ad iacob. et adoret
te tribus. Esto dominus fratri tuo et
item ad esau. Domini tui inquit illi con-
stitui. et omnes fratres eius servituti illi
subiungam. Et item ad esau. Viues
inquit gladio et servies fratri tuo. Et cum
adhuc in utero matris gestarentur a
domino dicitur maior serviet minori. Quid
amplius arguitur. Quid potest manifestius
dici. Quis demens contemnit diuine aucto-
ritati. Et apta voce precepit nunc
rositati laicos ut serviat deuotioni
clericorum. Igitur si rusticus serviet iure
diacono. tunc iure et miles presbitero.
Et si miles presbitero. tunc iure et princeps
subditus erit episcopo. Et si princeps
episcopo. tunc iustissime rex qui utique de
numero laycorum subiectus est apostolico.

Sed garruli. Quid rex sit laicus
fortasse tumido fastu contendunt
regem non esse de nudis laicorum cum unctus
sit oleo sacerdotum. hos manifesta ratio
insensatos deridet. et imprudentium hominum
ignorantiam perfecta veritas obmutescere
faciet. Aut enim rex est laicus aut cleri-
cus. Si non est laicus tunc est clericus.
Et si est clericus. tunc quod aut est hostiarum
aut lector. aut exorcista aut acolicus
aut subdiaconus aut diaconus aut presbiter.

Sed de huius gradibus non est tunc cle-
ricus non est. Porro si nec laicus nec
clericus tunc monarchus est. Sed mo-
narchum esse. accusat vox et gladi-
us. Non enim sine causa gladium portat.
Vindex est enim ire dei in hoc ipsum con-
stitutus. Sed monacho nec etiam cle-
rico licet arma portare. Igitur si enixe
tamen sit laicus. sed per officium sacerdotum
le omnibus laicis perfectus optet ut
per omnia summo sacerdoti ut puta ca-
piti ecclesie in divinis sit subiectus et
eront summi sacerdos cum omni clero israeli-
tus qui prellenti sit subditus. Sicque
huius duo principes populi honore se invicem
pervenientes vero regi et sacerdoti christo
firmius adherentes. hic clerus ille po-
pulum ad supernum regnum rethant. ubi
soli sacerdotes et reges regnabunt. Mo-
yses non regem sed sacerdotem statuit.

Sed iam moyses cum lumine legis
ad medium veniat et caliginem igno-
rantie de mentibus nostris penitus ex-
cuciat. Hic populum dei de egypto du-
cens legem et iura ei statuit et ad
hunc gubernandum non regem sed sacer-
dotem statuit. ab huiusque fratre narone
gale sacerdotum exordium supersit. Et
itaque moysi usque ad tempora samuelis populus
dei non regibus sed sacerdotibus regebatur et
iudices qui populo in secularibus preesse
videbantur per omnia sacerdotum decretis mo-
derabantur. Saul samueli subditus.

Cum autem populus recusasset sacerdotum
lem mansuetudinem. samuel populum et sa-
cerdos iussu diuino unxit eis regem.
regni quoque maxime suscepit legem. Qui
rex in omnibus parebat samueli que diu-
ne legi congruebant. similiter et samuel
regi obaudiebat. inunctis quod ad ius
regni pertinebant. Offerebant enim inter

sacerdotes censabant unde et sepius facti
sacrificasse narrant. Postq̄ idem rex
sacerdotale officiū sibi sacrificando uē
dicaret. confestim cū diuina censura
a regno reprobatur. **Dauid nathan**
subditus. Dauid nichilominus et
omnis regni censuram series siue iuda
ut isrl a pph̄is ut sacerdotibz quod ple
ne idem erat. in regnū eligebant
ungebant et tñ pene om̄s eisdem
indiuinis subiecti memorant. ipsi e
cont̄ eos instātibz subditi uenerabā
tur. Dauid nāq̄ rex nathan et gad
pph̄is p̄cipientibz parebat. increpat
ab eis hūit̄ audiebat. **Reges pph̄is**
et sacerdotibz subditi. **Alemon pph̄a**
sapientissim⁹ rex potentissim⁹. miro
dore mirifice sacerdotiū exaltauit.
maxima ueneracōe honorauit. maxi
mis bñficijs ditauit. Alij quoq̄ re
ges pph̄as ut sacerdotes dñi ⁊ coluisse
et eis i spūalibz subditi fuisse nūcu
pant. sicut exētyas ysaiā coluisse
achab pessim⁹ et ydolatra hēlyam
quāuis ab eo graui⁹ increpatus cū
maxiō honore habuisse ionas hēlyseo
ioyas iheremie subditi legunt. Et
qm̄ diu reges sacerdotes ut eos con
secratores honorabant pph̄as suos
doctores audiebant. tam diu illorū
glā stabat. Postq̄ uero sacerdotes
sp̄nerūt. pph̄etas occiderūt. mox
a regno pulsi et cū dēdore i natio
nibz dissipati. **Soli sacerdotes.** **H**
tpe at̄ babilonice transmigracōis
soli sacerdotes pph̄im regebant quia reg
nū extoto deferunt. usq̄ dū de tribu
iuda incarnē adueniunt. cui et sc̄p
trū regni et sacerdotiū repositū erat
igit̄ fregit̄ est regnū p̄urbatū. ⁊
quid memoror reges diuini cultus

sacerdotes honorasse cū sacre littere
tradant etiā gentiles suos sacerdotes
honorasse p̄ maxie coluisse. **Mose**
nāq̄ attestante cū egypti terrā suā
fame cogente uenderent se ipsos quoq̄
in seruitute ioseph redigerent soli sa
cerdotes sua vende nō rogebant. quia
eis puplata stipendia ab regis horreo
p̄bebant. Sed et om̄s hystorie gentiliū
narrant om̄s reges honorasse suū sacer
dotiū. ita ut quidā consules ut impato
res legant. idem expleuisse officiū. **Hec**
exempla sufficiant de ueteribz tūc de
xp̄iane religionis tempibz uideamus
xpc sacerdotes cōstituit sed nō reges.
Domin⁹ ihesus xpc uerus rex et
sacerdos scdm ordinē melchise
dech sponse sue ecclie leges ⁊ iura sta
tuit. In quo petrū aplm̄ p̄ferit cuiq̄
et dixit. Tu es petrus et sup̄ hanc pe
trā edificabo eccliam meā ⁊ tūc hanc
potestatem sacerdoti petrus a dño acce
pit hanc successoribz suis reliquit. Si
cut ergo a t̄pibz moysi usq̄ ad salme
lem sacerdotes p̄lo dei p̄fuerūt ita
a t̄pe xp̄i usq̄ ad siluestrū soli sacerdotes
eccliam dei reuerūt. Tūc ab eis legibz
et moribz optime instituebat. ad et̄nam
patriā egregie instituebat. a regibus
undiq̄ impugnabat. qui eā a cultu ueri
dei modis om̄ibz auerte. et ad culturā
demonū comite ymmo cōpelle nitebat.
Postq̄ at̄ lapis de
monte sme maibz absisus. ab edifican
tibus murū iniquitatis quidē reprobatus
a deo at̄ electus et i caput anguli le
uatus i montē magnū excreuit ⁊ vni
uersam et̄nam suā magnitudinē impleuit.
mox mutauit t̄pā. et transtulit regna
cepit q̄ altitudo regni corā xp̄i pedibz
itruuari ac fastigiū impij i cōsp̄tū ecclie
itruuari. **Persecucōis nāq̄ t̄pā** deus pa
ris magnus sacerdos t̄pe pacis mutauit

ac rebelle imperiū paganorū rex
magnus sup̄ om̄s deos transtulit ī reg-
nū xpianorū. Siluest' sacerdos Constantinus rex
Constantinus itaq; princeps
principiū regni p̄ siluestriū principem sa-
cerdotū ecclie ad fidē xpī cōtūit' et
totus mūdus nouo ritu xpiane religio-
nis induit'. Qui cōstantinus romano
pontifici coronā regni imposuit et ut
nullus deinceps romanū imperiū absq;
cōsensu apliri subiret imperiali auctori-
tate censuit. **H**oc priuilegiū siluester
a cōstantino accepit hoc successoribus
suis reliq̄t. **C**uius sacerdoti cum et reg-
ni sūma ī siluestri arbitrio penderet
Vir deo plenus intelligens rebelles
sacerdotibus nō posse gladio verbi dei
sed gladio materiali coerceri. cundū
cōstantinū asciuit sibi magni cultū
dei adiutorē ac cōt' paganos iudeos
hereticos ecclie defensorē. Qui etiam
cōcessit gladiū ad vindictā malefactorū
coronā quoq; regni imposuit ad laudē
honorū. Et tpe reges et iudices ī ecclia

Ab hinc mos cepit ecclie reges ut
iudices p̄p̄e solaria iudicia habē qui
paganos eccliam infestantes ut alios
ei' hostes eam īpugnantēs armis p̄-
pulsarent intus vero diuinis legibus
rebelles penarū terrore ecclie subiuga-
rent. **A**d reges ergo p̄tinent sola secula-
ria. ad sacerdotes at̄ sola spūalia iudi-
cia. **V**n cū quidā ep̄i coep̄os suos ī cau-
sam corā cōstantino impatore poneret
ille sciens ad suū ius nō p̄tine' respon-
dit. **I**te quia xpī estis. et ip̄i de hac re
mē uos uidete ego nō ero iudex vester.
igit' q̄ntū aīa dignior est corpe que
illud uiuificat et q̄ntū digni' ē spūale
quā seculare. quod illud iustificat tan-
tū sacerdotū digni' est regno qd̄ illud
cōstituens ordinat. Electio apliri

Hinc querit' a quibz hec p̄sone sint
eligende ut cōstituende. **A**postolicus
a romanis cardinalibz est eligendus
consensu ep̄orū et totius urbis cleri

ac ppli acclamatione ī caput ecclie
constituendus. **A**d huius p̄uidentia dñica
auctoritate p̄tinet cura uniuersalis et
clerie scilz totius cleri ac ppli aplica
auctoritate sollicitudo om̄i eccliaz
imperiali auctoritate regni electio ut
cōstitutio. **A**d huius quoq; ius p̄tinet
cunctoz episcopantū archiep̄antū
patriarchatū canonica dispositio.
vniūsi cleri ac ppli ī diuinis legibus
correctio. Episcopi electio

Episcopus at̄ cuiusq; ciuitatis a
clero eiusdem ciuitatis ut pro-
uincie debet eligi ac ppli acclama-
tione ī pastore ouilis xpī cōstitui ab
aplico anulo et uirga inuestiri q̄nt
ut saltē tribz episcopis cōsecrari. **A**d
huius officiū p̄tinet subiectū cleri ca-
nonice gubnac̄ ppli ad iura diuine
legis imitac̄ resistentes excommunicā-
penites absolue. Electio ip̄atoris
Impator romanus debet ab aplico
a papa cōsecrari et coronari q̄nt
principū et acclamac̄oe plebis ī caput
pplī cōstitui a papa cōsecrari et co-
ronari. **H**uius q; debet clerus et ppli
ī secularibz dūtāt subici. **A**d huius
moderame' p̄tinet scdm̄ ciuilem iuri-
ciam ut patrie iura p̄fecturis adia-
cacias p̄sidatus duratus comitatus
disponē. **E**libata forā p̄ t̄p̄is qualitate
iura pplis institue. **A**b ip̄o sūt reges
ut iudices p̄uicē ut regionū cōsti-
tuendi ab ip̄o p̄ncipes ciuitatibus
preponendi. Quod rex a papa con-
stituendus **S**ed hic forte cōtencio
si sermōe et scia imp̄i. erumpunt
et impatore nō ab aplico sed ap̄m
p̄bz eligendū affirmant. **Q**uos q;
interrogo utrū rex a subditis an a
platis sit cōstituendus. **A** platis in-
quūt. **A** quibz. **A** a duobz et comiti-
bus. **S**ed duces et comites ep̄i ut
puta dñis suis subditi sint quia

ab eis beneficia et ecclesiarum iura pre-
dia habent. Ergo rex a christi sacerdotibus
qui veri ecclesie principes sunt. est con-
stituendus consensus tamen laicorum requi-
rendus. Igitur quia sacerdotum iure reg-
num constituit. iure regnum sacerdotio sub-
iacet. Omnia enim ipse dominus regnum
sacerdotum regno pretulerit. hic patet.
quod cum venturi essent. ut imperent cum
et regem constitueret fugit. sacerdo-
tale vero officium deuote impleuit cum
sacramenta corporis sui benedixit. hunc
et ritum suis celebrandum tradidit. e-
quidem quilibet sacerdos licet ulti-
mi gradus in sacro ordine dignior est
quouis rege. In legitur quod beatus
martinus episcopus a maximo impatore
ad conuiuium uocatus. cum pincerna
regi poculum inter epulas porrigeret
rex iussit huic episcopo dari. ut ipse ab
eius dextera acciperet. Sed postquam
martinus bibit poculum suo poculum dedit.
dignior illi rege iudicans. qui christi
corpus conficeret et regem peccan-
tem ligaret et penitentem absolueret
posset. Similiter ab ambrosio episcopo
theodosius impator ab ecclesie limi-
nibus arcebat. cum homicidii crimine ob-
noxius teneretur atque penitentie vinculis
innectitur. post satisfactionem ab eodem
absoluitur. Quamuis igitur sacerdotum
longe transcendat regnum. tamen ob pacis
et concordie vinculum monet euange-
lica et apostolica auctoritas regibus tem-
poralem in secularibus negotiis duntaxat
differendum. Cum enim quidam a domino inquire-
rent. utrum censu cesari dari liceret
aut reddite ergo que sunt cesaris ce-
sari et que sunt dei deo. Ergo in hiis que
ad regem regni ius pertinent optet cle-
ricum et populum regibus parere in hiis autem
que ad ius diuine legis spectant deo

placere. Sic sebastianus diocletiano et
maximiano paganis licet impatoribus
familiaris extitit. in spiritualibus uero deo
placuit. Sic et mauricius cum exercitu
suo eisdem impatoribus auxilium contra
hostes regni prebuit. Cum uero contra
christianam religionem agere ab eisdem
cogere et facere remouit quia audire
rat scriptum. Obedire deo magis optet
quam hominibus. Beatus quoque petrus apostolus
hortatur honorem deferre regibus. Deum
inquit timeate regem honorate. Et ite-
rum. Subditi estote omni creature hu-
mane propter deum siue regi quasi precel-
lenti. Hinc dicitur tamquam ab eo missis
ad iudicanda malefactorum laudem uero bo-
norum. In quibus uerbis considerandum
est quod reges et iudices ob solam
vindictam malorum constituuntur qui laudem
bonis differre dicuntur. Iusti enim reges et
iudices solos impios et iniquos puni-
unt iustos autem et bonos laudibus ex-
tollunt. Beatus etiam paulus ad sub-
iectionem principum hortatur dicens. Omnis
anima potestatibus sublimioribus subdita sit.
Et ne putes potestates per homines casu
constitui subiungit. Non est enim potes-
tas nisi a deo. Quia uero aliqui propter
peccata populi mali iudices constituuntur
sicut in iob legitur. Qui regnat facit
ypocritam propter peccata populi. aliqui autem ob
merita quorundam iusti perficiuntur addit.
Que autem sunt a deo ordinata sunt. Et ne
putares bonis ad obediendum malis autem
resistendum. ad huc persequitur. Itaque qui
resistit potestati dei ordinationi resistit.
Cum autem resistit ipsi damnationem sibi
acquirunt. Et quod iudices ad malos
tantum reprimendos immo puniendos
perficiantur. patenter subdit. Principes
non sunt timore boni operis sed mali. Vis
autem non timeat potestatem. Bonum fac et
habebis laudem ex ipsa. Eadem et petrus
docuit. Regis officium

Ad huc paulus officium regis ut in
 dicis exequitur. **D**eus inquit tibi mi
 nister est in bonum. Si autem malefeceris
 time. Non enim sine causa gladium por
 tat. sed ideo subaudi ut malos puni
 at. **D**eus namque perficit primum hominem
 hominibus sed bestiis et brutis animalibus
 quia hiis irrationabiliter et bestialiter
 viuunt. iudices tantum plati sunt. quati
 nus eos per timorem reuocent ad insite
 humanam consuetudinem tenorem. **I**nde et
 idem deus per noe seminem et iafeth per
 cantis filii potestate perficit. quia ni
 mirum peccantes sacerdotio et regno
 subiecit. **V**nde et in euangelio cum disci
 puli diceret. domine ecce duo gladii hic
 hec verba sua auctoritate roborauit
 quia ad regnum ecclesie in presenti vita duos
 gladios necessarios demonstrauit. unum
 spirituale scilicet verbum dei quo sacerdotium uti
 tur ad vulnerandos peccantes. alterum
 materiale quo utitur ad puniendos in ma
 lis perdurantes. **N**ecessesse est enim ut hos
 regalis subigat potestas gladio mate
 riali qui lege dei rebelles non possunt cor
 rigi stola sacerdotali. **R**egibus non semper
 obediendum. **Q**ueritur autem utrum regibus
 semper in omnibus sit obediendum an aliquando
 resistendum. **D**um ea percipiunt que ad ius
 regni pertinent est eis utique parendum.
 si autem ea que christiane religioni obsunt
 impiant resistendum. **L**eguntur quippe o
 lim christiani milites sub paganis regibus
 contra hostes regni militasse et tamen
 cultum dei non deseruisse a cuius cultu
 ita si euocabantur. mox deo magis quam
 hominibus obediendum etiam ipsa morte testa
 bantur. **I**ohannes etenim et paulus iussu
 constantini christiani imperatoris. cum gal
 licano patricio adhuc pagano aduersus
 hostes romani imperii profecti sunt a
 iuliani autem apostate palatio penitus
 discesserunt. **I**gitur si rex romane ecclesie
 que est caput et mater omnium ecclesiarum

ut filius ab ea coronatus et minister
 dei. ac vindex iure eius obediens extiterit
 et populum christianum ad leges diuinas seruauit
 das constringens a paganis a iudeis
 ab hereticis defendit ei per omnia obe
 diendum est. **S**i autem romane et apostolice
 sedis rebellis extiterit quia rex regum
 et dominus dominorum dominum caput ecclesie esse
 uoluit et quem ipsum in caput gentium
 constituit ut in aliqua heresim decli
 nando ut constantinus et ualens uxi
 auerit ut a fide apostatando ut iu
 lianus eam persecutus fuit ut per seisma
 ut philippus eam in presens diuiserit.
Hic inquit talis et patienter est toleran
 dus sed in communi per omnia declina
 dus quia non imperator est sed tyrannus.
Vnde huiusmodi imperium martinus reuocauit
 dicens. christi miles sum pugnare michi non
 licet. **Q**uod reges non debent episcopis
Sed sunt multi qui se facti
 priores esse dicunt sed facti
 facti sunt. qui audent affirmare quod
 regibus liceat episcopis ut abbas ut
 reliquias reliquias. canonicas digni
 tates dare dicunt enim. **R**ex scilicet oleo un
 gitur clero et populo. perfertur. ideo utriusque
 dignitates iure dare conueniunt. **H**oc
 falsissima affirmatio subtrahit necessariam
 negatiua. eorum quod negatio statuit in
 ritatis affirmatio. **A**ge ergo per cunctos
 tu hos episcopos abbates propositum
 utrum sint spirituales dignitates an se
 culares. **R**espondebunt spirituales non
 sunt dementes. **A**t ego. **R**ex est spiritualis
 an secularis. **S**ecularis inquit et
 ergo spirituales dignitates nichil pertinet
 ad secularem personam. **A**d huc susceptor
 eos. **L**icet regi missam celebrare nec
 ne. **R**espondebunt nunc. **Q**uare.
Quia aiunt non est sacerdos. **E**t ego.
Si missam non licet ei celebrare ideo
 quia non est sacerdos. nec ecclesiam in qua
 missa celebratur licet ei dare quia est
 laicus. **I**gitur quia rex est secularis et

laicus. et gladiū ad vindictam ma-
 lefactorū portans et p̄ sacerdotale offi-
 cū vindex ire dei constitutus et p̄p̄lo
 ī secularibus tantū prelatus. si ra-
 tione repugnante nō debet nec p̄t
 ep̄atū ut abbas ut p̄posituras. q̄
 sp̄iales sūt dare. **Seculares** tantū
 sicut ducatus p̄fidatus comitatus
 debet et p̄t dare. **Ū** sacri canones
 p̄cipiūt ut si q̄s p̄ seclarem potesta-
 tem ad canonicam dignitatē intrin-
 uerit deponat. **Jorada** quippe sacer-
 dos regem ioas constituisse legit̄
 nūq̄ rex sacerdotē cōstituisse repp̄t̄

Quod si obiicit̄ quod **Jonathas**
 Jonathas ab alexandro rege
 pagano et symon fr̄ ei⁹ a demetrio
 nichilomin⁹ pagano sacerdotiū susce-
 perūt sciendū est quod ip̄i sacerdotes
 erant et a stirpe sacerdotali descen-
 derant. sed officio suo bellis ingru-
 entibus priuati erant ab istis at
 officiū suū solito more exple potesta-
 tem acceptant. **Ergo** hoc p̄missio nō
 dario fuit. **Ambrosius**

Porro si obiicit̄ quod ineptita
 historia legit̄ quia ualencia-
 nus impator ad ambrosiū dixerit
Ergo tibi cōmendo corpa. deus at
 aīas sciendū ē q̄ ambrosius prim⁹
 index p̄uicie fuit. **Accepto** at ca-
 nonice ep̄atu rex p̄uicie curam ei
 sup̄ delegauerit. **Quē** morē adhuc
 ī aliquibus eccl̄is nouim⁹ observa-
 ri scilz ep̄m v̄tusq̄ et ep̄atus et du-
 ratus curam gere. quod tamē sac-
 dotibus xp̄i scim⁹ minime cōgrue.
 quia nemo militans deo implicat
 se negotiis secularibz. **Gregorius**

At si hec ad mediū deducit̄ quod
 ī vita b̄i gregoriū legit̄ quia
 impator mauricius p̄cepit cū cō-
 secrari. sciendū est qd̄ gregorius
 prius canonicus a clero et p̄p̄lo e-
 lectus sed cū ob patris et concon-

die grām inquireret. solito more
 impatoris consensus iussit cū cōsecra-
 ri id ē assensū p̄buit ei⁹ ordinationi
Unde at p̄sus. **De leone et karolo**
 mos ī p̄p̄lo solent quod ep̄at⁹
 dant potestate regali referā ut ac-
 cepi p̄p̄lo ueraci beate memorie leo-
 ne papa a romanis exsecrato atq̄
 ab aplica sede a tumultuoso p̄p̄lo
 p̄pulsus ad karolū regem francoꝝ
 uenit qui cū honorifice suscepit hic
 karolus contracto exercitu romam
 p̄perat. sediciosos digna ultione pu-
 niens expulsū papā p̄rie sedi redo-
 nat. quē mox ille qui facit mirabiles
 res illuminat. **Et** quia tūc roma-
 nū imperiū rectore carebat. quia ut
 tradit̄ leo impator māibz iniquoꝝ
 occubuerat uenerabilis leo papa cō-
 silio p̄ncipū et consensu cleri et p̄p̄li
 sceptra romani imperij karolo
 regi tradidit augustūq̄ consecrans
 coronā regi imponit. **Et** q̄ idem rex
 romanā eccl̄iam maximo honore sub-
 limauerat. ac m̄tris donis ac mune-
 ribus insup̄ et maxis allodiis diti-
 uerat. cū esset p̄ omīa catholicus sa-
 pientia et morū excellencia deo et
 regno dignissim⁹. aplicē sedi subiect⁹
 omī clero deuotus. leo papa de tali
 ac tanto adiutore gaudens. ei soli
 hoc priuilegiū concessit ut citra alpes
 in p̄tibz gallie et germanie eius vice
 ep̄atus. eccl̄iastico more īstrueret
Quod priuilegiū etiā successores
 ip̄i⁹ ab aplica sede p̄meruerūt quia
 et ip̄i p̄ omīa romane eccl̄ie deus-
 ti extiterūt. **Qui** tamē sapientes
 et vita p̄babilis et diuino officio
 congruas p̄sonas elegerūt et eccl̄is
 dei dignos pastores absq̄ ullo p̄cio
 p̄fererūt. **De rebellibus eccl̄ie**

Postq̄ uero uiri deū ignorantes
et ecclie honorē execrantes
absq̄ romana electione ī regnum
irruerūt. et felerat sceleratis ac
p̄ditis moribz īp̄rū maculauerūt
hij tales regalem mansuetudinem
heronis more postponentes. ac ty-
rannico more ī clerū & pplm dūcū
violēt immo crudelē extendentes
pacē ecclie & concordia ppli p̄tur-
bare. aplica statuta. ac priorū regū
reperūt edicta violā. Qui iusticiā
et cātātē abhominantes ciuile bel-
lū clerū ppli q̄ discordiam & omne
iniquitatem amantes. p̄sonas suis mo-
ribz congruas. iusticie ac legi dei
īstias elegerūt quibz cōf ius & fas
ep̄atū abbacias p̄posituras. aliasq̄
canonicas dignitates sumo p̄cio mo-
re ueni uendiderūt. Ecclia itaq̄ uidēs
impios donis suis abuti ac munera
sibi a xpo gratis collata a p̄phanis
p̄phanari nō uolūt ultra honorē suū
alienis dare. Sed ip̄a p̄ se filios suos
p̄ ut conderet & expedit dispensā.
Qd̄ male p̄eunt qui s̄dōtibz cōf

Sacerdotiū at̄ a regno | ciuit
p̄t opprimi. nō tñ p̄t obrui et
sacerdotes a regibz possūt in-
teriri. officiū uero eorū nō potest
p̄imi q̄nymmo dñs p̄s s̄dōtū sepe
exertēt vindictam ī p̄sumptionibz
regū. Paul namq̄ p̄mū regū s̄d-
dotes dñi iuste occidit. et ip̄e ī bel-
lo iuste occisus occubuit. Achap
rex p̄phetas dñi quosdam a patria
depulit. quosdam neri tradidit ideo
et ip̄e uulneratus morti succubuit.
Joas rex zachariā s̄dōtem lapidi-
bus obruit. unde & ip̄e a p̄p̄is ser-
uis occisus corruit. Azarias rex sa-
cerdotiū vendidit. usurpauit ideo
mox lepra cū inuasit. Herodes rex

sacerdotiū vendidit ideo p̄pria manu
se interfecit. Nero impator petrū
papam p̄mū crucifecit ideo reg-
no pulsus lupis preda extitit. Decius
impator sextū papā occidit unde
et ip̄e a demone obsessus extitit.
~~Decius impator~~ Valens impator
athanasiū ep̄m a sede sua expulit
ideo ip̄e a gothis incendio interit.
Julianus impator s̄dōtes xpi per-
sequit. unde & ip̄e ab hostibz occidit.
Theodericus rex ioh̄m papā occidit
ideo subita morte subiit. Et quid plu-
ra? Quotq̄ ecclie sacerdotes p̄-
secuti sūt pessimā morte extinmati
sūt. Qd̄ baptizati ī reges & sacer-
dotes unquint.

Quod si q̄s astruxerit has duas
p̄sonas honore ac dignitate pa-
res uideri ideo q̄ hoc sole ī le-
ge p̄cipiūt. oleo s̄dō unguis. sciendū
est q̄ rex tantū oleo sacerdos autē
crismate ungebat. & p̄ omia sua cō-
secratio regis unctioni p̄ferbat.
Et ī hoc etiā differēbant q̄ nō
a rege sed a s̄dōte ungebat. sacer-
dos at̄ ab alio s̄dōte consecrabat.
Hoc at̄ totū sub figurā contigit. s̄d
ih̄su xpm dñm nr̄m uerū regem &
sacerdotem expressit. quē pat̄ crismate
et oleo exultationis id ē sp̄u s̄dō
unxit et ī caput gentiū cōstituit.
ymmo & angelis & hoibz dñm p̄fe-
cit. Qui rex & sacerdos at̄ q̄d succe-
dit. aspersit oleo & crismate ungi-
p̄cepit. Hinc ē quod baptizandos
oleo & crismate ungiunt. quia eos
oleo xpi regno. crismate at̄ ip̄is sac-
dotio ungiunt. Mitra quā capiti
ī ponim. coronā regni exprimimus
per albam uestem quā eos iduim.
sacerdotalem dignitatem imum. Ite
p̄ mitrā pontificalem infulā notā-
mus p̄ albā uestem regalem trahē-
am demonstram. Igit̄ et ī ueteri et

in nouo testamento sacerdotum semper reg-
no prebatur quin insuper et regnum per
sacerdotum instituebat. De uanilo quibus
cum illos familiariter conueniamus quorum
causa hanc lucubratiunculam suscipimus.
qui ob perniciem amorem ob laudis
favorem et pro adipiscenda ab ipso
principibus dignitatis alicuius honorem
predicant indoctis ipse maxime indocti
ubi in manu regum omnes dignitates
pende. Hi qui hoc dicunt aut laici a
monachi aut clerici sunt. Si laici sunt
ut insipientes irridendi at potius ut
ignari a sapientibus corrigendi sunt. Si
autem monachi sunt tunc desipiunt quia
aut veritatem ignorantes errant
aut sciunt errore ob auariciam secta-
tes uera se scire dissimulant. Si autem
clerici sunt tunc uesania capiti sunt qui
ecclesiastico ordini ius ab ipso domino
collatum inuunt illud quod laici potesta-
ti conferunt immo se ipsos propria liber-
tate spoliunt ac seruli laicorum dictio-
ni cum etiam subiugant. Igitur horum
omnium stolidae assertiones a sensatis
sunt confutande immo ab omnibus ratio-
ne breuiter repbande cum regnum sac-
dotalis populi clero iure subiaceat et
sicut sol lune et spiritus anime contempla-
tiua uita actiue sic sacerdotum regno
premineat. Sed iam calamum de sa-
cerdotali et regali litigio deponen-
tes christo uero regi et sacerdoti dignis
moribus placeat studeamus quatinus ei
aulam in qua soli reges et sacerdotes
erant introire ualeamus amen.

Obi seculum pro deo relinquens se-
cularis et concupiscentis crucifi-
git mundo mortuus est sed deo
uiuuit. Et quod perit mortuus uita eius cum
christo in deo abscondit. Beati taliter mor-
tui qui sic in domino moriuntur quia in christo
qui est eterna uita uiuificabunt. Hec

est preciosa mors sanctorum per quam acquiritur
uita angelorum. Cum hac morte moritur
numquam in eternum morietur. Porro corporalis
mors iustorum sompnus dicitur per quam requi-
es eterna tribuitur sicut scriptum est. Cum somp-
nus dilectis suis dederit ecce hereditas
domini eis aderit. Cum autem criminale peccatum
committit in anima moritur quia a uita deo
deseritur. Hac morte mortui mortuos
sepeliunt. dum conpectantes per adu-
lacionem decipiunt. Hec mors peccati
peccatorum pessima quia ducit ad de-
monum consortia. Hanc omnes fugiamus
illa autem appetamus ut eternum uiuamus.
Corporalis mors malorum dicitur exterminium
per quam rapiuntur ad eternum supplicium.
Tertia mors est corporis que omnibus
est communis quia omnis homo ob peccatum
ade moritur et proprio merito aut ad
gaudium aut ad tormentum ducitur. Unde
dicit scriptura. Graue iugum super oves
filios adam a die matris eorum usque
in die matris omnium. Omnes homines
filii adam dicuntur quia cuncti de eius
semine nascuntur. Graue iugum est
labor quo homo hic premitur. Lorum
iugis est miseria qua constringitur.
Hoc iugum est super omnes homines a die qua
a matribus profundiunt usque in die qua
in eterna matre omnium reuertuntur. Nam sicut
auis ad uolatum sic homo nascitur ad cruci-
atum. De hoc iugo uolens nos dominus absol-
uere iussit nos suauiter iugum et leue onus
suum tollere laborantes et oneratos pre-
cepit ad se fontem uiui uenire ut posse-
mus requiem animabus nostris uenire. Dum
ergo lucem uite habeamus ad hunc fon-
tem uite peccata confitendo et penitendo
curramus ne subito tenebris mortis co-
prehensi uelimus et minime possimus. Si
enim homo tardat mors non tardat. Et
cum neque diem neque horam sciamus mor-
tis nostre omnes in bonis artibus puigiles